

Jaromír Zoul
O B R A Z Y
• 12. 10. – 3. 12. 1999 •

Narozen 12. 2. 1936 v Praze

Zemřel tamtéž 15. 6. 1987, autodidakt

Samostatné výstavy:

1962 - Obrazy, kresby, grafika, Krajský projektový úřad Praha

1981 - Obrazy a kresby, Ústav makromolekulární chemie ČSAV Praha

1986 - Obrazy, Ústřední kulturní dům železničářů, Praha, katalog I. Janoušek

1986 - Obrazy a kresby, ZK ROH n. p. Kaučuk, Kralupy nad Vltavou, katalog I. Janoušek

Kolektivní výstavy:

1960 – Nová grafika členů a hostů SČUG,

1977 – XVI. Premi internacional de dibuix Joan Miró, Barcelona

1978 – XVII. Premi internacional de dibuix Joan Miró, Barcelona

1980 – Současná česká kresba, Dům pánů z Kunštátu, Brno

1981 – Přírůstky, OGVU, Olomouc

1983 – Krabičky, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy

1984 – Česká kresba 20. století, OGVU, Olomouc; Velká kresba, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy; Čtyřverší, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy

1985 – Setkání – Mikrosvět, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy; Česká kresba 2. polovice 20. století, Povážská galéria, Žilina

1986 – XXV. Premi internacional de dibuix Joan Miró, Barcelona; Formát A4, Galerie H, Kostelec nad Černými lesy

1987 – Pět let Galerie H, Kostelec nad Černými lesy

Zastoupení ve sbírkách:

Galerie Benedikta Rejta, Louny

MU Olomouc

Soukromé sbírky v České republice

Jiří Hůla - ZA JAROMÍREM ZOULEM

Setkali jsme se začátkem osmdesátých let, zřejmě na některé vernisáži v Ústavu makromolekulární chemie v Praze na Petřínách. Do Kostece nad Černými lesy přijel Jaromír Zoul možná už na výstavu Jiřího Beránka, kterého si vážil. K rozhovoru uveřejněném v katalogu sochařovy výstavy – Dvůr (Prostor a kresby), konané roku 1983 v kostelecké Galerii H, se mnohokrát vracel. Zdálo se, že sochař přesně vyjádřil i jeho vlastní chápání prostoru. Jistě si pamatuji, že byl ve stejném roce na vernisáži Krabičky. Polotovary dřevěných rozkládacích košíků na šití 17 x 16 x 5 cm) mohl každý autor libovolně zpracovat. Pouze se podle ústního zadání neměly spojovat do vyšších celků. Jaromír Zoul čtyři použil jako hmotné bílé rámy, do kterých zakomponoval levitující destičky s jemně malovanými strukturami. První společnou výstavu v Galerii H, již se zúčastnilo 36 autorů se 138 pracemi, zahájil Ivo Janoušek. Díky Krabičkám byl Jaromír Zoul vyzván i k účasti na velkorysé akci uspořádané o rok později Jazzovou sekcí. Kolekci komorních dílek (15 x 15 x 5 cm) 244 autorů z celé republiky vystavil Joska Skalník poprvé pod názvem Minisalon v roce 1992 v Nové síni v Praze.

Z kosteleckých výstav si Jaromír Zoul nejvíce cenil Velké kresby (1984), Barevné sochy (1985), Setkání – mikrosvět (1985). Nezdála se mu a například expozice Záznam o činnosti, při které nebyly vystaveny kresby, obrazy či sochy, ale objekty, do nichž se při výtvarné tvorbě vtisklo něco ze vznikajícího díla. Byly tu například použité šablony, polepená skla, počmárané papíry, útržky, zaschlé barvy, ochranné přebaly. Činně se podílel na přípravě Setkání – mikrosvět. Kontaktoval své známé – vědce, aby do Galerie H posílali snímky z nejrůznějších oblastí mikrosvěta. Náročná expozice byla složena ze dvou částí (proudů) – z vědeckých fotografií a z výtvarných prací, které se s těmito fotografiemi nějakým způsobem – na základě podobnosti tvarů, členění, rytmizace, struktury apod. – setkávaly. Nešlo tedy o přepis nebo inspiraci takto prezentovaným mikrosvětlem, neboť výtvarná díla byla ke shromážděným snímkům dodána již hotová.

Jaromír Zoul se v Galerii H zúčastnil celkem šesti výstav: Krabičky (1983), Čtyřverší (1984), Velká kresba (1984), Setkání – mikrosvět (1985), A4 (1986) a Pět let Galerie H (1988). Pro své Čtyřverší si sám vybral čtyři verše Viktora Segalena v překladu Václava Jamka: "Co obklopuje a drží v sobě tento prostor od /hrotů potrhaný, nasycený devaterou / nebeskou klenbou? Dál než pomezí je / Krajní mez, pak Velká prázdnota a potom – co?". Výstavy Setkání – vesmír se v roce 1987 už zúčastnit nemohl.

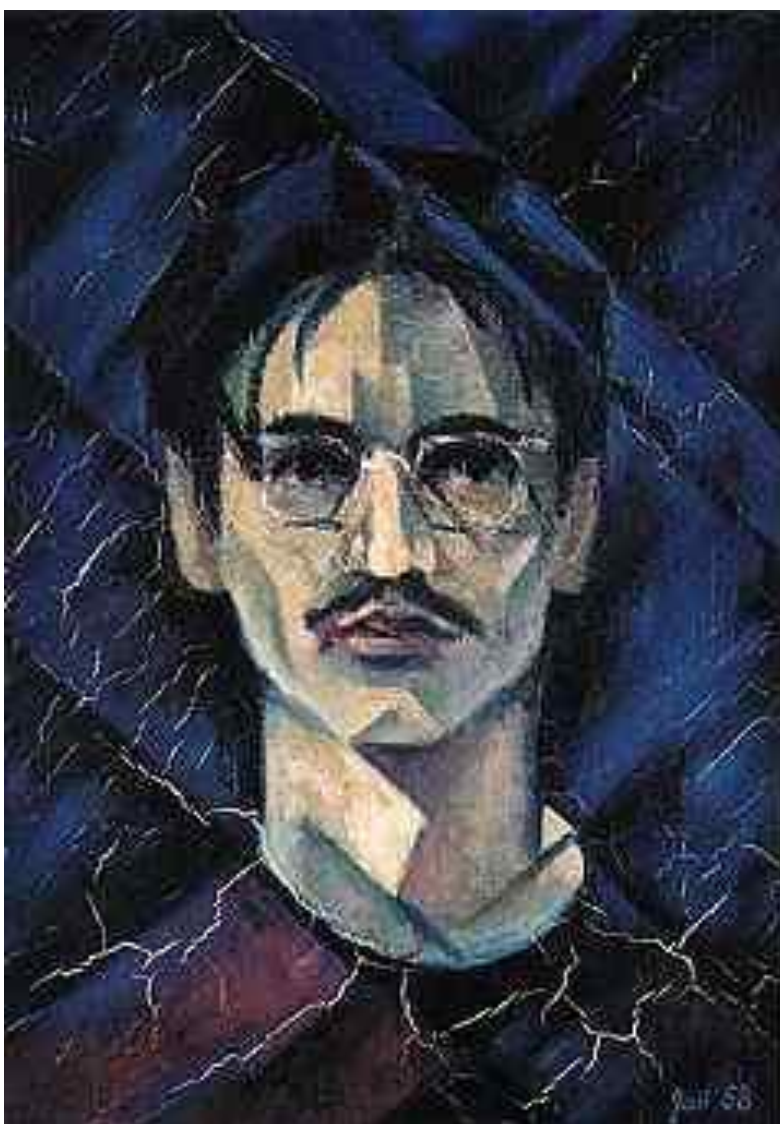
Návštěvy Kostelce nad Černými lesy byly pro Jaromíra Zoula obřadem, pokud mohl, přijel na většinu vernisáží. Měl pevnou představu o hodnotách ve výtvarném umění. Přes rozumové založení nejvíce uznával lyrické práce, díla, ve kterých cítil duši a dotek umělce. Začátkem roku 1986 mi při jedné návštěvě na Smíchově vyprávěl o článku k jeho výstavě v Ústředním kulturním domě železničářů v Praze, otištěném pod názvem Niterné obrazy Jaromíra Zoula. Cituji: "Výstavní síň Ústředního kulturního domu železničářů je poměrně malá. Do 2. února je v ní výstava malíře Jaromíra Zoula (1936). Osmnáct uvážlivě zvolených obrazů vzniklých za posledních dvacet let, soubor jasného a pevného názoru, řada zastavení na nelehké, ale obdivuhodně přímé cestě. Námět všech Zoulových obrazů, i když to na první pohled není zcela zřejmé, je jediný – prostor. Místo, které se rozprostírá uvnitř i kolem nás, které svým bytím definujeme a dáváme mu měřítko, a které nás naopak určuje v naší jedinečnosti v čase. Prostor, který má možná víc než jenom tři rozměry, prostor, ve kterém čas nestojí, ale pohybuje se svobodně oběma směry, prostor vnitřní, osobní projekce. Tak nějak chápaný prostor se Jaromír Zoul už léta pokouší zobrazit v ploše malířského plátna, ve čtverci nebo obdélníku s vymezenou výškou a šířkou – a ono se mu to daří. Zlomky podivuhodných čar a křivek se kříží a překrývají, části spirál se vřezávají do hmoty obrazu a opět se vynořují na jeho povrch. Skládají se v nové oblouky, proměňují se v uzavřené čáry a kružnice jenom proto, aby se opět rozpadly, strhávají divákovu pozornost, zavádějí ho až tam, kam vlastně původně ani nechtěl, provádějí ho po celé ploše obrazu. A samotné tak trochu změněné se znovu vrací až k výchozímu bodu, k začátku, zpět. Námět a jeho ztvárnění v Zoulových pracích se vzácně potkává a ztotožňuje. Zobrazený prostor je opět celým, živým prostorem. Technicky jsou obrazy většinou přemalbou tmavé podkladové plochy. Přes ni jsou nanášeny další, světlejší vrstvy malby. Nanášení není provedeno tahem nebo úderem štětce (v obrazech téměř neexistuje kresba), ale uváženým dotykem. Barevnost je omezená na modifikace modré barvy (zeleň, fialová, studené červeně, modř) a na barvu bílou. Ta přináší do obrazu kromě výšky a šířky třetí rozměr, hloubku. Příklad Jaromíra Zoula je příkladem víry v moc a potřebnost umění. V jeho smysl a nezbytnost. Otázky, kterými se ve svých plátech zabývá, jsou abstraktní a složité, ale týkají se nás všech. Malířovy odpovědi na ně patrně překvapí svou prostotou, cudností, elegancí řešení a zároveň okázalostí."

S recenzí podepsanou šifrou (H) byl malíř spokojený. Mrzelo ho jenom, že autor nedocenil katalogový text Ivo Janouška, který výstavu v ÚKDŽ připravil a za přítomnosti malíře zahájil. Nezbyvalo než se přiznat. O nemoci jsem nepsal, připadalo mi to v tu dobu nevhodné. Všichni jsme věděli, jakým způsobem Jaromír Zoul bojuje, jak dokáže tvrdá omezení proměnit v sílu. Když po roce a půl zemřel, mohl jsem díky přátelům z kulturní redakce uveřejnit ve Svobodném slově ještě jeden krátký článek s názvem Za Jaromírem Zoulem. Cituji:

"Jaromíra Zoula přivedla k výtvarné práci osobní tragédie: jako chlapec skočil do vody a poranil si páteř. Po letech téměř úplné nehybnosti začal kreslit a malovat. Po čase se seznámil s řadou významných

výtvarných umělců, stal se jedním z nich. Svým zaujetím a osobním nasazením znovu a znovu utvrzoval nás, často tak malověrné, ve víře v nezbytnost umění. Malování bylo pro něho vším. Jaromír Zoul zemřel v pondělí 15. června ve věku jedenapadesáti let, jeho lidský úděl se stal legendou. Zůstala rozměrná plátna, náročně komponované struktury s typickou barevností (modrá, fialová, zelená, bílá), svědectví zakódovaná v řetězech výtvarných DNA, světlíky malířova vesmíru, pulzary jeho neitra“

Jaromír Zoul hledal a nalézal odpovědi na své osobní i obecně lidské otázky ve filozofii, hudbě, vědě, literatuře a především ve výtvarném umění, které mu nejvíc umožnilo seberealizaci. Nemá smysl dělat z jeho obrazů, grafik a kreseb něco jiného, než čím jsou. Umělecká díla se sice v některých případech mohou stát analogiemi obecných zákonitostí, ale v první řadě jsou vždy osobně prožitou (tedy jedinečnou) a jiným způsobem nezprostředkovatelnou zkušeností. Jaromír Zoul směřoval k postihu obecného řádu. Věřil, že je možné spatřit podstatu světa jako uspořádaný (tedy fungující) celek.

STRUKTURY MIKROSVĚTA, 1982, olej, plátno, 50x110 cm